

riler şehri terk ederek kendi mensuplarından birinin vali bulunduğu Herat'a gittiler. Abdullah b. Hâzım bu defa Herat üzerine yürüyerek onları ağır bir yenilgiye uğrattı. Bekriler aynı yıl Abdullah b. Zübeyr'in valisi Mühelleb b. Ebû Süfrenin maiyetinde Hâricîler'e, 67 (686) yılında ise Mus'ab b. Zübeyr'in emrinde Muhtâr es-Sekafî'ye karşı savaştılar. Meşhur Emevî Valisi Haccâc'a karşı da İbnü'l-Eş'as ile birlikte hareket ettiler. Horasan Valisi Kuteybe b. Müslim isyan edince (96/715) halifenin safında yer aldılar. Irak Valisi Yezîd b. Mühelleb'in Basra'da başlattığı isyanda da (101/720) yine halifeyi desteklediler fakat yenilgiye uğradılar.

Abbâsiler devrinde Halife Ebû Ca'fer el-Mansûr'a karşı başlatılan isyanlara katılan Bekriler Ebû Müslim tarafından mağlûp edilerek itaat altına alındılar. Daha sonra ise önemli bir hadiseye karışmadan varlıklarını devam ettirdiler.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Hişâm, *es-Sîre*, I, 88; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 281, 315; V, 17; İbn Hazm, *Cemhere*, II, 217, 302, 307, 309, 483; İbn Haldûn, *el-İber*, II, 301-303; Kalkaşendî, *Nihâyetü'l-ereb*, Beyrut 1405/1984, s. 169, 395; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), bk. İndeks; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, II, 494; Kehlâle, *Mu'cemü'ş-şerâ'ih*-'Arabî, Beyrut 1402/1982, I, 93-99; Fred McGraw Donner, "The Bakr b. Wâ'il Tribes and Politics in Northeastern Arabia on the Eve of Islam", *St.I*, LI (1980), s. 5-37; Remziye Muhammed el-Atrakcî, "Qabiletü Bekr b. Vâ'il ve hürübühâ fi'l-İslâm", *el-Mu'errihu'l-'Arabî*, XXIV, Bağdad 1984, s. 199-241; J. Schleifer, "Bekir", *IA*, II, 454-458; W. Caskel, "Bakr b. Wâ'il", *EI*² (Fr.), I, 992-994.

AHMET ÖNKAL

BEKİRİYYE CAMİİ

Yemen Arap Cumhuriyeti'nin başşehri San'a'da bulunan XVI. yüzyıl sonlarına ait bir Osmanlı camii.

Yemen'deki Osmanlı eserlerinin en güzel ve en önemlilerinden biridir. 1597 yılında Yemen Beylerbeyi Hasan Paşa tarafından, burada ölen çok sevdiği kölesi Bekir adına inşa ettirilen camii, uzun karışalıklardan sonra Osmanlı hâkimiyetinin yerleştiği Yemen'de bir bakıma devletin otoritesini ve gücünü temsil etmiştir. Bu sebeple camii ve ona bağlı olarak teşekkül eden binalar topluluğu Osmanlı mimari anlayışının hâkim özelliklerini gösterir. Bu özellikler yerli Yemen mimarisinin zevk ve anlayışıyla irtibat ha-

linde olup eser her iki mimari anlayışın bir araya getirilerek inşa edildiği intibahı vermektedir.

Cami, mihraba göre uzun bir avlu etrafında teşekkül etmiş binalardan meydana gelen mimari zümreye bütünüyle hâkim olup dışarıdan ihtişamlı bir görünüşe sahiptir. Kare planlı harimi örten kubbe, geçişi sağlayan düz pandantifler üzerine bu kısmın önemini belirtecek ve diğer bölümlere hâkim olacak şekilde oturtulmuştur.

Harimin doğusunda yer alan ilâve bir bölümle bir türbe de bu ana mekâna açılmakta ve ilâve kısmın üzerinde iki, türbenin üzerinde bir kubbe bulunmaktadır. Mihrap ve minber İstanbul'dan getirilen mermerden yapılmış, ayrıca Osmanlı valisi için bir mahfil ve altı porfir sütun tarafından taşınan bir kürsü inşa edilmiştir. Güneyde yer alan son cemaat yeri üç kubbeyle örtülüdür ve ana ibadet mekânı, Osmanlı üslûbunda yapılmış göz alıcı stukkò tezyinata sahip olan bu bölüm aracılığıyla avluva açılmaktadır.

Uzun avlunun batısında yer alan mimari zümrenin ana girişi tek kubbeli bir mekân teşkil etmekte ve değişik bir özelliğe sahip bulunan yapısına yerli tesirlerin hâkim olduğu görülmektedir. Batı cephesine ilâve edilmiş kubbeli iki bina da XIX. yüzyıla ait Osmanlı eseridir. Doğu tarafından bir koridor vasıtasıyla geçilen minare, yerli anlayışa uygun ve Osmanlı minarelerinden farklı bir görünümündedir. Ana duvarlardan dışarı doğru taşınan kare şeklindeki kaidesiyle aslında genel mimari düzenleme şemasının dışında yer almakta ve doğu cephesine bir ilâve olarak planlandığı intibahı vermektedir. Minarenin, ana girişin açıldığı batı cephesi esas alınarak özellikle bu şekilde inşa edildiği ve bu sayede ana kubbenin gayet açık bir biçimde gözler önün-

Bekiriyye Camii - San'a / Yemen

ne konulup son cemaat yeriyle birlikte birinci plana çıkarıldığı, böylece de binalar zümresinin bir kat daha ihtişamlı görünümünün sağlandığı anlaşılmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Ahmed Râşid, *Târîh-i Yemen ve San'a*, İstanbul 1291, I, 169-170; R. B. Serjeant — R. Lewcock, *San'a: An Arabian Islamic City*, London 1978; *Architecture of the Islamic World* (nşr. George Michell), London 1982, s. 210-211.

A. ENGİN BEKŞAÇ

BEKKÂ (Benî Bekkâ)

(بنو البكا)

Adnanoğulları soyundan gelen bir Arap kabilesi.

Kabileye adını veren ve Âmir b. Sa'saa soyundan gelen Bekkâ b. Âmir'in asıl adı Amr veya Rebîa'dır. Nesep silsilesi ise Amr (Rebîa) b. Âmir b. Rebîa b. Âmir b. Sa'saa şeklindedir. Kabileyi Bekkâ'nın oğulları meydana getirmiştir.

Hicretin 9. (630) yılında Bekkâoğullarını temsil eden o günlerde 100 yaşında bulunan Muâviye b. Sevr ile oğlu Bişr ve Fucey' b. Abdullah'tan meydana gelen üç kişilik bir heyet Medine'ye gelerek Hz. Peygamber'le görüştü ve onun iltifatlarına mazhar oldu. Bunlar kabileleri adına Hz. Peygamber'den bir emannâme alarak geri döndüler.

İlk zamanlar Basra-Mekke yolu üzerinde bulunan Felce adlı bir bölgede oturan Bekkâ kabilesi Kûfe kurulunca buraya yerleşti.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 304-305; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), III, 122; IV, 46; Sem'ânî, *el-Ensâb*, II s. 270; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, IV, 272; Kalkaşendî, *Nihâyetü'l-ereb*, Beyrut 1405/1984, s. 53; Kehlâle, *Mu'cemü'ş-şerâ'ih*-'Arabî, Beyrut 1402/1982, I, 90.

AHMET ÖNKAL

BEKKÂİN

(البكائين)

Tebük Gazvesi'ne katılmadıkları için üzüldüğü ağılayan yedi şahâbî ve çok ağlamalarıyla meşhur Kûfeli dört zâhid tâbî hakkında kullanılan bir tabir.

□ İSLÂM TARİHİ. Bekkâin el-bükâ kelimesinden türetilmiş olup "çok ağlayan" mânasına gelen el-bekkâ'in çoğuludur. Kadın erkek bütün müslümanla-